

Bilag om styringssystemet i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser¹

I. Baggrund

En række aktører bidrager til styringen af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser:

- *Folketinget* fastlægger gennem lovgivningen de overordnede formål, rammer, strukturer for uddannelserne, styring og rådgivning samt regler om institutioner med erhvervsrettede uddannelser.
- *Undervisningsministeriet* fastsætter de nærmere regler om de erhvervsrettede ungdomsuddannelser bl.a. erhvervsuddannelserne, social- og sundhedsuddannelserne samt uddannelsen til faglært landmand. I bekendtgørelser fastsættes mål og rammer for uddannelsernes indhold og undervisningens tilrettelæggelse. Undervisningsministeriet fører desuden tilsyn med uddannelserne og med undervisningen på erhvervsskolerne og godkender oprettelse af nye uddannelser samt fastlægger udbudet af uddannelser på erhvervsskolerne.
- *Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser* rådgiver undervisningsministeren på et overordnet niveau om de grundlæggende erhvervsrettede uddannelser på undervisningsministerens område, f.eks. erhvervsuddannelser, grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og uddannelsen til faglært landmand.
- *De faglige udvalg for erhvervsuddannelserne* skal følge erhvervsudviklingen og sørge for aktuelle og tidssvarende uddannelser inden for deres beskæftigelsesområde. De har ansvaret for den enkelte uddannelses indhold. For SOSU-uddannelserne er der nedsat *Udvalget for de grundlæggende Social- og Sundhedsuddannelser*. For den faglærte landmand har *Landbrugsuddannelsesudvalget* funktion som de faglige udvalg på erhvervsuddannelsesområdet.

II. Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede uddannelser (REU)

Rådet for de grundlæggende erhvervsrettede uddannelser er sammensat af interessenterne fra arbejdsmarkedets parter, skoleorganisationerne og en række tilforordnede medlemmer. Sammensætningen fremgår af lov om erhvervsuddannelse. Rådet skal følge de erhvervsmæssige udviklinger og udviklingsmuligheder og følge de bestående erhvervsuddannelser. Rådet kan på eget initiativ drøfte og afgive udtalelse om alle spørgsmål, der efter rådets vurdering har betydning for uddannelserne. Desuden rådgiver rådet om, hvordan uddannelsessystemet tilrettelægges, så det bedst opfylder mål og krav til de erhvervsrettede uddannelser.

¹ Arbejdsrapporten er udarbejdet af Sekretariatet for ministerudvalget for Danmark i den globale økonomi. Papirerne er sendt til Globaliseringsrådet som faktisk baggrund for Globaliseringsrådets diskussioner. Globaliseringsrådet kan ikke tages til indtægt for arbejdsrapporterne.

Rådgivningen omfatter en række fælles regler for alle erhvervsuddannelser som f.eks. tilrettelæggelse af undervisningen i grundforløb og godkendelse af forslag til grundfag og indstilling om fælles områdefag. Rådet afgiver derudover bl.a. indstilling om:

- Erhvervsuddannelsernes struktur, mål mv.
- Oprettelse og nedlæggelse af uddannelser.
- Nedsættelse af midlertidige faglige udvalg.
- Gruppering af uddannelser.
- Regler om vejledning af elever.
- Prioritering af ministeriets forsøgs- og udviklingsmidler, analyse- og prognosevirksomhed mv.

III. Faglige udvalg mv.

For *erhvervsuddannelserne* er der oprettet et antal faglige udvalg, som samlet set dækker alle erhvervsuddannelser. Hvert udvalg er paritetisk sammensat og består af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter. Udvalgene dækker et brancheområde bestående af en eller flere uddannelser. Det bygger på en forudsætning om, at organisationerne på arbejdsgiver- og arbejdstagerside tilsammen dækker alle branche- og uddannelsesområder og kan indgå i et samspil om udvikling af uddannelsesmuligheder. De faglige udvalgs sammensætning og opgaver er fastsat i lov om erhvervsuddannelser.

Hvert af de faglige udvalg har ansvar for, at arbejdsmarkedets behov for faglært arbejdskraft dækkes. Et fagligt udvalg skal følge den erhvervsmæssige udvikling og udviklingsmuligheder inden for udvalgets område og tage initiativ til nyetablering, omlægning eller nedlæggelse af uddannelser. Udvalgene skal bl.a. følge beskæftigelsesudviklingen og afgive indstilling vedrørende behov for uddannelser eller ændringer i uddannelserne.

De faglige udvalg bestemmer for de enkelte godkendte uddannelser indholdet i reglerne om:

- Uddannelsernes varighed og struktur, herunder fordeling på skoleundervisning og praktikuddannelse.
- Uddannelsens mål.
- Øvrige rammer for undervisningens indhold, herunder evt. niveauekrav.
- Bedømmelsesplan for områdefag og specialefag.
- Praktikuddannelsen.
- Uddannelsens tilknytning til en eller flere indgange.
- Adgangskrav i overgang fra grundforløb til hovedforløb, valg af grundfag samt faglige mål.

Desuden træffer de faglige udvalg afgørelse om valg af grundfag i den enkelte uddannelses hovedforløb, godkendelse af praktikvirksomheder og afkortning eller forlængelse af uddannelser. De afgør desuden eventuelle tvistigheder mellem elever og virksomheder, og de skal sammen med praktikvirksomhederne kvalitetsudvikle og kvalitetssikre uddannelsernes praktikdel.

De faglige udvalg kan også fastsætte retningslinjer for eventuelle svendepøver, ligesom udvalgene også kan afholde prøverne.

De faglige udvalgs forslag til nye uddannelser vil oftest være baseret på egne analyser og prognoser af kvalifikationsbehov på arbejdsmarkedet og af det forventede behov for omfanget af beskæftigede inden for fagområdet. De faglige udvalg har mulighed for at søge om økonomisk støtte til analyse- og prognosearbejde i forbindelse med udvikling eller fornyelse af uddannelser.

Undervisningsministeren kan nedsætte midlertidige faglige udvalg eller ad hoc udvalg til at forberede og iværksætte uddannelser. Midlertidige faglige udvalg nedsættes efter indstilling fra Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser. Desuden kan undervisningsministeren - efter lov om arbejdsmarkedsuddannelser - bemyndige et efteruddannelsesudvalg til at fungere som et midlertidigt fagligt udvalg.

Det faglige udvalgs virke er omfattet af generelle kvalitetsregler, som fastsætter, at udvalget skal foretage opfølgning på, om uddannelserne lever op til de forventede kvalitetskrav.

For de *grundlæggende social- og sundhedsuddannelser* kan Amtsrådsforeningen i Danmark sammen med Kommunernes Landsforening og Landsorganisationen i Danmark nedsætte et udvalg for de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser. Udvalget skal bestå af repræsentanter for arbejdsgivere og arbejdstagere inden for de beskæftigelsesområder, som uddannelserne tager sigte på. Elever og lærere skal tilbydes repræsentation i udvalget. Udvalgets sammensætning og opgaver fremgår af lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser.

Udvalget følger den samlede årlige optagelse på uddannelserne og udtaler sig til undervisningsministeren om:

- Regler for grundforløbet.
- Regler om uddannelserne.
- Regler om vejledning.
- Regler om fritagelse for dele af uddannelserne.
- Amtsrådernes og kommunalbestyrelses dimensioneringsforpligtelse.
- Amtsrådernes forpligtelse til at stille den nødvendige skolekapacitet til rådighed.

Udvalget for de Grundlæggende Social- og Sundhedsuddannelser kan på eget initiativ drøfte og afgive udtalelse om alle spørgsmål, der vedrører uddannelserne. Rådet for de grundlæggende erhvervsrettede ungdomsuddannelser rådgiver undervisningsministeren på overordnet niveau om uddannelserne.

For *landbrugsuddannelserne* nedsætter Landboforeningerne og Dansk Familielandbrug et Landbrugsuddannelsesudvalg. I udvalget skal der endvidere tilbydes repræsentation for eleverne, lærerne og de institutioner, der har uddannelser efter denne lov. Udvalgets sammensætning og opgaver fremgår af lov om landbrugsuddannelser.

Landbrugsuddannelsesudvalget afgiver bl.a. indstilling til undervisningsministeren om regler om uddannelserne, godkendelse af institutioner, der kan udbyde eller dele af uddannelserne, fritagelse for

dele af uddannelserne, regler om optagelse på skole, regler, der begrænser adgangen til uddannelserne og regler om elevernes retlige forhold.

Landbrugsuddannelsesudvalget træffer afgørelse med hensyn til:

- Godkendelse af praktikvirksomheder.
- Afkortning eller forlængelse af den normale uddannelsestid.
- Indholdet af praktikregler.

Landbrugsuddannelsesudvalget kan på eget initiativ drøfte og afgive udtalelse om alle spørgsmål, der vedrører uddannelserne. Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser rådgiver undervisningsministeren på overordnet niveau om uddannelserne.

IV. Institutionerne

Selvejeformen er lovfæstet i institutionslovgivningen for de erhvervsrettede uddannelser og fra 1. januar 2007 også for SOSU. Det indebærer, at institutionerne har selveje og selvstyre med en ansvarlig bestyrelse som øverste ledelse. Undervisningsministeriet kan derfor ikke give institutionerne påbud om at træffe en bestemt afgørelse, medmindre denne kompetence følger direkte af loven.

Institutionsstrukturen for de selvejende *institutioner for erhvervsrettet uddannelse* har i de senere år været præget af etableringen af den enstrengede institutionsstruktur for erhvervsrettet grund-, efter- og videreuddannelse ved sammenlægninger af AMU-centre og tekniske skoler. Der er desuden gennemført et større antal sammenlægninger mellem handelsskoler, tekniske skoler og landbrugsskoler. Det har været et selvstændigt mål at sikre opretholdelsen af de lokale uddannelsessteder af hensyn til tilgængeligheden til uddannelse i nærmiljøet.

Erhvervsskolerne ledes overordnet af en bestyrelse, som er ligeligt sammensat af arbejdsmarkedets parter, samt én repræsentant for kommunalbestyrelser og én for amtsrådet i skolens lokaleområde.

Bestyrelsen ansætter og afskediger den daglige ledelse på skolen, herunder også skolens revisor. Bestyrelsens opgaver omfatter desuden:

- Beslutning om institutionens udbud af uddannelser og aktiviteter og fastlæggelse af skolens årlige program – efter indstilling fra lederen.
- Fastlæggelse af retningslinjer for institutionens virksomhed.
- Sikring af en forsvarlig forvaltning af institutionens midler - institutionerne disponerer frit inden for deres formål.
- Godkendelse af budget og regnskab for institutionen.

Hver skole nedsætter et eller flere *lokale uddannelsesudvalg*, der dækker de erhvervsuddannelser, skolen er godkendt til at udbyde. Udvalgene består af ligelig repræsentation fra organisationer - som sidder i det relevante faglige udvalg - og eventuelle medlemmer, som udpeges af skolen. De lokale uddannelsesudvalg rådgiver skolen, f.eks. om den lokale uddannelsesplan, samt virker for samarbejdet mellem skolen og det lokale arbejdsmarked. De faglige udvalg kan overdrage opgaver, som påhviler udvalgene, men som hensigtsmæssigt kan udføres af de lokale uddannelsesudvalg.

For *social- og sundhedsuddannelserne* er ansvaret for at udfylde bekendtgørelsen placeret hos det enkelte amt med tilhørende kommuner. Amterne nedsætter såkaldte fællesbestyrelser for social- og sundhedsuddannelserne, der godkender uddannelsesordningerne - som er udarbejdet af skolelederen - og praktiksteder.

V. Taxameterfinansiering

Erhvervsuddannelserne er taxameterfinansieret. Det indebærer, at bloktilskud til institutionen beregnes ud fra objektive mål for aktivitet og en finanslovsbunden takst pr. aktivitetsenhed. Institutionerne har desuden en lovfæstet frihed til at disponere tilskud inden for deres vedtægtsbestemte formål.

Finansieringen af uddannelserne inden for taxametersystemet sker via tre typer af taxametre:

- Undervisningstaxameter (til ordinær og åben uddannelse).
- Bygningstaxameter.
- Fællesudgiftstaxameter.

Dertil kommer særlige aktivitetsbestemte tilskud som f.eks. færdiggørelsestaxametret, der blev indført i 2004 i forbindelse med regeringens politik om ”noget for noget”. Taxametertilskuddene suppleres af grundtilskud, puljemidler og aftalemodeller.

De selvejende institutioner modtog i 2003 mere end 80 pct. af deres samlede indtægter som statstilskud. og undervisningstaxametret udgjorde ca. 50 pct. af det samlede indtægtsgrundlag.

For eventuelle faktuelle spørgsmål:

Chefkonsulent John Torben Larsen, Undervisningsministeriet, telefon 33 92 56 96

Chefkonsulent Finn Togo, Undervisningsministeriet, telefon 33 95 48 31